

Vraag nr. 193
van 13 juni 2003
van de heer ANDRE MOREAU

Tiense Suikerraffinaderij – Geurhinder

Onlangs werd ik aangesproken door inwoners van Tienen die klagen over geurhinder.

Bepaalde wijken van Tienen, onder meer Utsenaken en Oplinter, alsook de naburige gemeente Glabbeek, kampen naar verluidt al jarenlang met geurhinder die wordt veroorzaakt door de Tiense Suikerraffinaderij. Tijdens de voorbije weken zouden de omwonenden meer last hebben gehad van onaangename geuren. De suikerraffinaderij heeft wel al meegedeeld dit te zullen verhelpen door nog meer te investeren in haar waterzuiveringssysteem.

De geurhinder is afkomstig van de bezinkingsvijvers, waarin het afvalwater van de gewassen suikerbieten wordt opgevangen. Door de extreem hoge temperatuur van maart en april 2003 werden de afvalstoffen in dit (vijver)water sneller dan normaal afgebroken. Het afvalwater was op dat ogenblik echter nog niet volledig gezuiverd, waardoor de stoffen die bij de afbraak vrijkomen een onaangename geur verspreiden.

Deze bezinkingsvijvers bevatten het was- en transportwater dat gebruikt wordt gedurende de bieten-campagne. Dit water is vervuild met aarde en kleine bietenstukjes. De aarde zelf bezinkt in de vijvers; de andere resten worden biologisch afgebroken tijdens de waterzuivering. Onder normale omstandigheden veroorzaakt dit geen geurhinder, behalve dus wanneer de afvalstoffen in het water sneller dan normaal worden afgebroken.

De administratie Milieu-, Natuur-, Land- en Waterbeheer (Aminal) heeft de Tiense Suikerraffinaderij maatregelen opgelegd om de waterzuivering te bevorderen door het installeren van vijf beluchters aan de bezinkingsvijvers. Ook de zuurtegraad van het water zal worden aangepast en verwarmingsinstallaties moeten de waterzuivering bevorderen.

Bovenvermelde klagers beweren dat deze geurhinder reeds meer dan tien jaar duurt. Zij zeggen dat die stank hun leefmilieu en gezondheid schaadt.

1. Hoeveel keer en wanneer precies heeft de bevoegde milieu-inspectiedienst de geurhinder van deze bezinkingsvijvers gemeten ?

Wat waren de resultaten ?

2. Kan de minister als verantwoordelijk minister voor een gezond leefmilieu, aan betrokken klagers en buurtbewoners garanderen dat nieuwe en geregelde geurmetingen zullen worden uitgevoerd en dat alle nodige – eventueel strengere – maatregelen worden getroffen om alle geurhinder volledig en definitief te doen verdwijnen ?

Antwoord

Alvorens in te gaan op de gestelde vragen is het nuttig vooraf de vergunningstoestand en de werking van de bezinkingsvijvers van de Tiense suikervabrik toe te lichten.

Aan de NV Tiense Suikerraffinaderij werd op 9 november 1999 een milieuvergunning verleend door de bestendige deputatie van de provincie Vlaams-Brabant om een inrichting gelegen Aandorenstraat 1 in 3300 Tienen, met als voorwerp de productie van suiker, verder te exploiteren en te veranderen. Deze vergunning loopt, voor de lozing van afvalwater, af in 2004. Op 22 november 2001 verleende de bestendige deputatie van de provincie Vlaams-Brabant een milieuvergunning voor het veranderen van de suikervabrik, omvattende ook bezinkingsvijvers voor de scheiding van aarde en water met een nuttige inhoud van 200.000 m³ elk op bijkomende percelen.

Uit de evaluatie door de afdeling Milieuvergunningen van de aanvraag voor deze bekkens blijkt dat het bietenwaswater of modderwater (een mengsel van water, bietenarde en het slib van de twee aërobe afvalwaterzuiveringsstations) na zeping en voorindikking in de bezinkingsvijvers wordt gestort. Het deels gezuiverde water vloeit via een regelbaar overstort naar de terugnamevijver. Van hieruit wordt het water terug naar de fabriek gepompt om hergebruikt te worden als proceswater. Zodra de vijver vol aarde zit, blijft deze enkele jaren onaangeroerd om de ziektekiemen en de kleine bietenstukjes te laten vergaan. Na deze rustperiode van ongeveer vier jaar wordt de aarde in de vijvers, die qua chemische samenstelling gelijk is aan de aarde op de velden, teruggevoerd naar de akkers.

Momenteel zijn er acht bezinkingsvijvers en één kleine terugnamevijver in gebruik. Vijver 1 en 2 zijn gestabiliseerd. De vijvers 3, 4, 5 en 6 zijn bijna volledig gevuld met aarde. Vijver 7 wordt normaal gebruikt als watervoorraad. Het is noodzakelijk dat het bedrijf over een watervoorraad beschikt om bij het begin van de bieten-campagne de omlopen te kunnen opvullen. Vijver 8 is nog beschikbaar. Er

moet dus dringend ruimte gecreëerd worden om de aarde van de volgende campagnes te kunnen opslaan in afwachting van de terugvoer naar de akkers. Voor de toekomst wil de Tiense Suikerraffinaderij de aarde op een meer systematische manier terugvoeren naar de landbouw, zij wil daarom een vijverrotatiesysteem invoeren met twee bijkomende bekkens.

Op dit moment zit er in de bekkens een hoeveelheid water die tijdens de campagne zal worden benut om de bieten te wassen. Daarbij zal dit water beladen worden met organisch materiaal hoofdzakelijk bestaande uit de niet oplosbare organische bestanddelen (klein kruid) en de oplosbare organische bestanddelen (voornamelijk sacharose). De COD-opbouw wordt in de campagne tegengegaan door het vijverwater continu te zuiveren in een anaërobe zuiveringsinstallatie. Op het einde van de campagne bedroeg de COD van dit vijverwater ongeveer 7.000 mg O₂/l. Vanaf januari wordt dit water verder gezuiverd om een COD te bereiken van ongeveer 3.000 mg O₂/l tegen de maanden maart en april. Door plots veranderde klimatologische omstandigheden (langere tijd warm weer, lange periode van regenval, ...) verkrijgt men een verhoogde activiteit in dit vijverwater (kering van de waterlagen) waardoor de natuurlijke zuiveringsprocessen versneld worden. Dit resulteert in punctuele verhoogde geurbelasting. (*COD : Chemical Oxygen Demand ; O₂ : zuurstof – red.*)

Tevens blijkt de anaërobe waterzuivering niet het verhoopte rendement te halen wegens te lage temperatuur zodat de mesofiele bacteriën niet volledig efficiënt zijn.

In antwoord op de gestelde vragen kan ik het volgende meedelen.

1. De luchtverontreiniging vormt een uitermate belangrijk deel van de globale leefmilieuproblematiek in Tienen. Meer specifiek heeft de heersende geurhinder die de regio sinds jaren teistert mogelijk somatisch-fysiologische, psychisch-mentale en socio-economische gevolgen. Ten laste van de NV Tiense Suikerraffinaderij werd op 5 mei 2003 een navolgend proces-verbaal opgemaakt en werd op 7 mei 2003 een aanvankelijk proces-verbaal opgemaakt wegens het veroorzaken van geurhinder. Voor gelijkaardige feiten werd op 17 juni 2003 opnieuw een aanvankelijk proces-verbaal opgesteld en overgezonden aan de procureur des konings van Leuven. Sedert het operationeel worden van de afdeling Milieu-inspectie in 1991 werden in totaal reeds een tiental processen-verbaal uitgeschre-

ven ten laste van dit bedrijf. In vier van de gevallen (1999, 2000 en 2 maal in 2003) betrof het geurhinder van de bezinkingsvijvers.

In 2000 werd dan ook besloten om in het kader van het MIP 2001 (milieu-inspectieplan 2001 van de afdeling Milieu-inspectie) een uitgebreide geurstudie te laten uitvoeren in de omgeving van de bezinkingsvijvers en in vier bedrijven met potentiële geurbronnen, namelijk Tiense Suikerraffinaderij, Citrique Belge, Anhybel en Pomagro. De studie bestond uit twee luiken : een omgevingsonderzoek met snuffelmetingen, een telefonische enquête en geurdagboeken, en een onderzoek in de genoemde bedrijven. De vaststellingen gebeurden van oktober 2001 tot oktober 2002. Het eindverslag van deze studie, die uitbesteed werd aan de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO), werd me bezorgd door de afdeling Milieu-inspectie op 16 oktober 2003, en vermeldt onder meer voorstellen voor mogelijke geurreducerende maatregelen op basis van de bevindingen van de bronmetingen en verspreidingsberekeningen.

Eén van de prioritaire aan te pakken onderdelen of activiteiten is de grote geuremissie die ontstaat ter hoogte van de bezinkingsvijvers. Volgende procesgeïntegreerde maatregelen kunnen worden overwogen :

- beperking van de belasting van het afvalwater: de geuremissie ter hoogte van de bezinkingsvijvers kan worden gereduceerd door de organische belasting van het afvalwater te beperken ;
- beperking van de hoeveelheid aangevoerde grond, bladeren. Dit kan door tijdens het rooien van de bieten gebruik te maken van rooimachines die uitgerust zijn met reinigungsapparatuur (geen procesgeïntegreerde maatregel) ;
- beperking van breuk van de bieten tijdens de ontvangst ;
- het gebruik van een zandwinningsinstallatie bestemd voor het afscheiden van de tarra die vrijkomt tijdens de verwerking van de bieten, waarbij het afgescheiden zand hergebruikt kan worden (BBT-maatregel voor groenten- en fruitverwerkende bedrijven) ;
- het afscheiden van het (vast) organisch materiaal ter hoogte van de wasinstallatie door middel van zeven, filters, centrifuges, ...

(BBT-maatregel voor groenten- en fruitverwerkende bedrijven) ;

- het vermijden van sliblozingen in de vijvers: bij de huidige werking wordt het slib van de waterzuiveringsinstallatie samen met de biotenaarde in de bezinkingsvijvers geloosd. Het geloosde materiaal bevat een organische fractie die, bij bepaalde omstandigheden (hoge temperatuur, gebrek aan zuurstof, ...), aanleiding kan geven tot de vrijzetting van geurhoudende componenten. Wanneer het slib op een andere manier verwerkt of afgevoerd wordt, zullen de geuremissies ter hoogte van de vijvers afnemen. (*BBT : beste beschikbare techniek – red.*)

Ten slotte kunnen de geuremissies verder beperkt worden door het afdekken of inkapselen van de bronnen. Aangezien de totale oppervlakte van de gebruikte vijvers groot is, zullen deze maatregelen gepaard gaan met hoge kosten. Onderzoek kan worden uitgevoerd naar de beperking van de vrijzetting van bepaalde geurhoudende componenten. Toevoeging van kalk kan bijvoorbeeld de vrijzetting van bepaalde geurhoudende componenten als waterstofsulfiden en vetzuren tegengaan zodat de geuremissies beperkt blijven.

Aangezien de VITO-studie duidelijk aantoont dat er onaanvaardbare geurhinder kan optreden in de omgeving van de Tiense Suikerraffinaderij, Citrique Belge en de bezinkingsvijvers, werden mogelijke geurreducerende maatregelen geformuleerd en geurreductiescenario's berekend. VITO concludeert dat een actieplan geurbestrijding moet worden opgesteld en dat bij aanpassingen in de installaties systematisch een beleid moet worden gevoerd gericht op preventie van ontstaan van geuremissies. Naast hierboven geciteerde procesgeïntegreerde maatregelen moeten indien nodig afgasreinigingstechnieken overwogen worden. Bij de Tiense Suikerraffinaderij kan een verhoging van de schoorstenen van de carbonatatie en van de diffusietrommels overwogen worden.

2. Naar aanleiding van de nieuwe stankgolven in 2003 heeft de Tiense Suikerraffinaderij in overleg met de afdeling Milieu-inspectie op korte termijn vooropgesteld om de zuurtegraad van het vijverwater te verhogen door het doseren van natronloog en/of kalk. Het inbrengen van waterstofperoxide ter bevordering van de omzetting van sulfides in sulfaten wordt bekeken op technische haalbaarheid. Tevens werden er

beluchters geplaatst. Deze kunnen helpen bij de homogenisatie om een gelijkmatige zuurtegraad te verkrijgen. Om een maximaal effect te verkrijgen, worden de vijverwaters samengebracht in enkele vijvers. Afhankelijk van de weersomstandigheden gaan deze maatregelen echter tijdelijk gepaard met een verhoogde geurbelasting, maar ze zouden een garantie geven om de geurproblematiek onder controle te krijgen.

Op langere termijn zal de anaërobe waterzuivering die gedimensioneerd is voor de afbraak van ongeveer 20 ton COD per dag geoptimaliseerd dienen te worden. De laatste jaren werd dit rendement moeilijk gehaald met periodes van slechts 8 ton COD-afbraak/dag.

Het fenomeen werd door verschillende deskundigen onderzocht tijdens de campagne van 2002. Uit hun eerste conclusie blijkt dat de opwarmingsinstallatie om het influent boven de 30°C te brengen ontoereikend is. De Tiense Suikerraffinaderij heeft dan ook de intentie om deze problematiek grondig aan te pakken en een verwarmingsinstallatie te bouwen op aardgas. Men stelt een effectiviteit van 30 ton COD-afbraak/dag voorop.

Het resultaat zou tweërlei zijn: de COD-belasting in de bezinkingsbekkens wordt gehalveerd en de COD-afbraak na de campagne zou tweemaal zo snel gebeuren. Het ligt in de bedoeling om tegen volgend jaar de COD-afbraak te vervroegen en volledig onder controle te hebben na de winterperiode.

Op basis van het uitgebreide meet- en studiewerk in de VITO-studie en de eigen vaststellingen heeft de afdeling Milieu-inspectie medio oktober 2003 proces-verbaal opgesteld en een aanmaning verstuurd aan de gedelegeerd bestuurder van de Tiense Suikerraffinaderij met verzoek om vòòr 1 december 2003 een saneringsplan voor te leggen, waarin bepaald moet worden welke saneringsmaatregelen het bedrijf zinnens is te nemen, met bijhorend tijdsbestek. Dit geldt zowel voor de suikerraffinaderij zelf als voor de bezinkingsvijvers en de waterzuivering. Om het effect van de saneringsmaatregelen te evalueren, is tevens opgelegd dat het bedrijf de middelen moet meedelen die naderhand zullen worden aangewend om de doeltreffendheid van de sanering aan te tonen.

Ten slotte kan ik ook meedelen dat ook Citrique Belge een proces-verbaal en aanmaning heeft gekregen om een saneringsplan voor te leggen, en dat

aan de bedrijven Anhybel en Pomagro meer specifieke geurbeperkende maatregelen zijn opgelegd.

Ik denk dat hiermee voldoende is aangetoond dat de geurhinder op een doeltreffende manier is onderzocht en dat er garanties zijn dat de problematiek verder op de voet zal worden gevolgd en er op relatief korte termijn belangrijke maatregelen zullen worden genomen om de geurhinder sterk te reduceren of zelfs volledig te doen verdwijnen.